

**UCHWAŁA NR XXXIV/269/2018
RADY GMINY TUROŚŃ KOŚCIELNA**

z dnia 27 kwietnia 2018 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy
Turośń Kościelna na lata 2018 – 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1875, poz. 2232 oraz z 2018 r. poz. 130) w związku z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769 z 2015 r. poz. 1310 oraz z 2017 r. poz. 38, poz. 1292, poz. 1428 i poz. 1985) uchwała się, co następuje:

§ 1. . Uchwała się Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turośń Kościelna na lata 2018- 2025 stanowiącą załącznik 1 do niniejszej uchwały.

§ 2. . Traci moc uchwała Nr VI/42/2015 Rady Gminy Turośń Kościelna z dnia 30 kwietnia 2015r. w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turośń Kościelna na lata 2015 – 2025.

§ 3. . Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Turośń Kościelna.

§ 4. . Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Sławomir Kowalewicz

Załącznik do uchwały Nr XXXIV/269/2018

Rady Gminy Turośń Kościelna

z dnia 27 kwietnia 2018 r.

**STRATEGIA INTEGRACJI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH GMINY TUROŚŃ KOŚCIELNA
NA LATA 2018 - 2025**

Opracowanie:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Turośni Kościelnej

przy współpracy Urzędu Gminy, instytucji i organizacji społecznych

SPIS TREŚCI

Spis treści

WSTĘP	2
I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA	3
1. DEMOGRAFIA	5
2. SYTUACJA GOSPODARCZA.....	6
PROGNOZA I PODSUMOWANIE:.....	9
3. ZASOBY GMINY, OBSZARY SPOŁECZNE I PROGNOZY.....	10
1. EDUKACJA I KULTURA.....	10
POTRZEBY I PROGNOZY OBSZARU EDUKACJI W GMINIE.....	11
WNIOSKI OBSZARU EDUKACJI.....	11
WNIOSKI I PROGNOZY ROZWOJU KULTURY.....	12
2. KWESTIA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW.....	12
WNIOSKI I PROGNOZY DIAGNOSTYCZNE OBSZARU ZDROWIA.....	14
3. OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA.....	15
WNIOSKI I PROGNOZY OBSZARU BEZPIECZEŃSTWA.....	17
4. OSOBY ZALEŻNE: STARSZE ORAZ NIEPEŁNOSPRAWNE.....	17
WNIOSKI I PROGNOZA OBSZARU OSÓB ZALEŻNYCH.....	18
5. WYKLUCZENIE SPOŁECZNE	19
GRUPY SPOŁECZNE NAJBARDZIEJ WYMAGAJĄCE WSPARCIA.....	19
II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA	19
1. WIZJA STRATEGICZNA, CELE I KIERUNKI DZIAŁA.....	20
CEL I : Podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy Turośń Kościelna.....	20
CEL STRATEGICZNY II: Podniesienie jakości zdrowotnej życia w Gminie Turośń Kościelna.....	20
CEL STRATEGICZNY III: Budowanie efektywnego i dobrze funkcjonującego systemu kształcenia.....	21
OBSZAR IV: Zapobieganie i przeciwdziałanie uzależnieniom.....	21
2. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII NA LATA 2018-2020	22
CEL I : Podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy Turośń Kościelna.....	22
CEL II: Podniesienie jakości zdrowotnej życia w Gminie Turośń Kościelna.....	26
CEL STRATEGICZNY III: budowanie efektywnego i dobrze funkcjonującego systemu kształcenia.....	27
OBSZAR IV: Zapobieganie i przeciwdziałanie uzależnieniom.....	29
ZARZĄDZANIE I MONITOROWANIE STRATEGII	30
MONITORING	30
ZAKOŃCZENIE	31

WSTĘP

Strategia jest dokumentem wyznaczającym podstawowe kierunki działań instytucji samorządowych oraz planem rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Zgodnie z zaleceniami legislacyjnymi (opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej) dokument Strategii został przyjęty przez Radę Gminy Turośń Kościelna z dnia 28 grudnia 2006 r. w drodze uchwały nr III/16/06. Odtąd stanowił podstawę do podejmowania interwencji społecznych w celu poprawy funkcjonowania osób, grup i instytucji w gminie.

06 listopada 2012 roku Rada Gminy Turośń Kościelna zarządzeniem nr 178/2012 powołała zespół ds. aktualizacji Strategii i Integracji Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turośń Kościelna na lata 2006-2016.

W 2015 roku podjęto decyzję o przygotowaniu wraz z instytucjami społecznymi nowego dokumentu strategicznego oddającego aktualną sytuację społeczną i potrzeby gminy. Przygotowano pisma do organizacji i instytucji badające potrzeby i zasoby społeczne; dokonano weryfikacji wszystkich programów i projektów; przeprowadzono analizę sprawozdań, raportów i oceny zasobów społecznych gminy.

Podczas Sesji Rady Gminy w 2015 roku została przyjęta Strategia przygotowana na lata 2015 – 2025. W 2018 roku nastąpiła konieczność zmiany Strategii, w związku z uaktualnieniem zawartych w niej niektórych danych.

Dokument składa się z 3 części, wstępu i zakończenia. Przedstawiają one kolejno - stan aktualny sytuacji społecznej w gminie - rozdział I, misję i cele oraz harmonogram - rozdział II, zaś III- sposoby wdrażania i monitorowania.

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych skierowana jest na rozszerzenie i pogłębienie form wsparcia najbardziej potrzebujących, pomoc osobom wykluczonym społecznie oraz rozwój instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w sferze rozwiązywania problemów społecznych. O prezentowanej formie Strategii zdecydowała różnorodność problemów społecznych występujących w gminie, a także konieczność wzięcia pod uwagę aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości. Są to m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
- ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 roku
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994 roku
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Podejmowane przedsięwzięcia będą prowadzone w oparciu o współdziałanie podmiotów działających na terenie gminy i regionu: instytucji publicznych rządowych i samorządowych, grup nieformalnych oraz organizacji pozarządowych.

Konstruując Strategię Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych należało pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze polityki społecznej, którego skutki będą dotyczyły mieszkańców gminy. Analiza dokumentów programowych na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym, tak by wpisywać się własnymi konstrukcjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalno-prawną. Skorzystano między innymi z:

- Strategii Rozwoju Kraju 2020,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego,
- Krajowego Programu Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020,

- Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej,
- Strategii Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020,
- Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego,
- Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do 2020 roku,
- Wojewódzkiej Strategii Polityki Społecznej na lata 2010-2018,

Dzięki refleksji nad powyższymi dokumentami prezentowana Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Turośń Kościelna na lata 2015-2025 ma kompleksowy wymiar lokalnej polityki publicznej.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNA

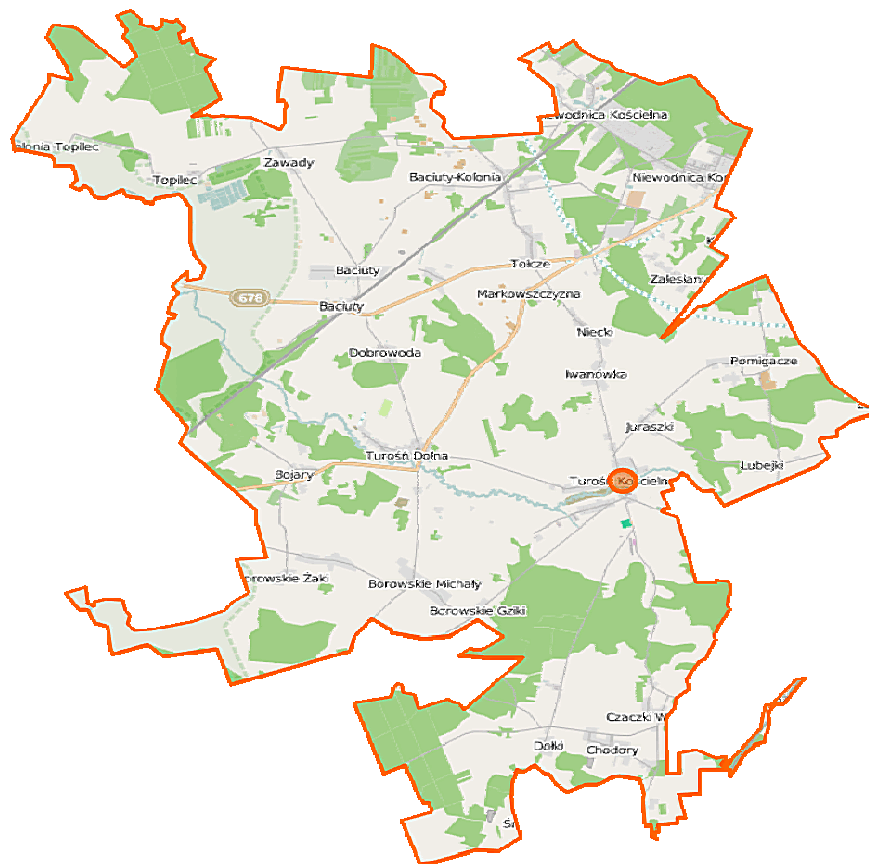
Gmina wiejska Turośń Kościelna położona jest w województwie podlaskim, w powiecie białostockim. Gmina graniczy:

- od północy z gminą Choroszcz,
- od zachodu z gminą Łapy,
- od południa z gminą Suraż,
- od wschodu z gminą Juchnowiec Kościelny.

Powierzchnia administracyjna gminy wynosi 14.030ha, co stanowi 0,69% powierzchni województwa podlaskiego i 4,68% powierzchni powiatu białostockiego. W strukturze użytkowania gruntów gminy użytki rolne zajmują powierzchnię 8,742ha, lasy – 3,690ha, pozostałe grunty – 1,598ha. Gęstość zaludnienia wynosi 38 osób na 1km wobec 61 osób na 1km w województwie podlaskim i 47 osób w powiecie białostockim. Gmina podzielona jest na 32 sołectwa (34 miejscowości):

• Turośń Kościelna I;	• Czaczki Wielkie;
• Turośń Kościelna II;	• Czaczki Małe;
• Turośń Dolna;	• Dołki;
• Pomigacze;	• Zawady;
• Iwanówka;	• Dobrowoda;
• Niecki;	• Baciuty wieś;
• Tołcze;	• Baciuty Stacja;
• Zalesiany;	• Baciuty Kolonia;
• Niewodnica Kościelna;	• Topilec wieś;
• Niewodnica Korycka;	• Topilec Kolonia;
• Juraszki;	• Borowskie Michały;
• Markowszczyzna;	• Borowskie Gziki;
• Bojary;	• Borowskie Żaki;
• Stoczki;	• Borowskie Olki, Cibory, Wypychy;
• Barszczówka;	• Lubejki;
• Chodory;	• Trypucie.

Teren gminy ze względu na swój krajobraz i znikome zanieczyszczenie atmosfery został w 1985 roku włączony do Narwiańskiego Parku Narodowego. Zachodnia część tak jak 30% powierzchni gminy znajduje się w jego granicach, a pozostała w jego otulinie. Ponadto północno-wschodnie fragmenty gminy wchodzi w leśny pas ochronny miasta Białegostoku. Rzeźba terenu gminy jest urozmaicona. W dolinie Narwi krajobraz jest równinny, na pozostałych pagórkowaty. Ponad 26% powierzchni gminy zajmują lasy – zasobne w runo leśne (jagody, grzyby), a 22% łąki o naturalnym charakterze przechodzące w szuwały nad Narwią. Wody na terenie gminy to rozlewiska Narwi, rzeka Turośnianka i Czaplinańka oraz glinianki w Markowszczyźnie. Istnieje także zbiornik retencyjny w Turośni Kościelnej o powierzchni 11 ha służący bezpieczeństwu, podnoszący jednocześnie walory turystyczne oraz krajobrazowe gminy.

Rycina 1. Gmina Turośń Kościelna

Przez gminę prowadzą dwa szlaki turystyki pieszej, szlak kajakowy Narwi, szlak konny oraz obwodnica turystyczna dla zmotoryzowanych. Zupełny brak obiektów przemysłowych powoduje, że stopień zanieczyszczenia gazami i pyłami jest znikomym, pochodzący jedynie z domowych palenisk.

Szlaki turystyczne na terenie gminy Turośń Kościelna

Obwodnica rowerowa Narwiańskiego Parku Narodowego (Choroszcz, Zawady, Baciuty, Dobrowoda, Turośń Dolna, Borowskie Michały, Suraż). Wzdłuż tej trasy w miejscowości Borowskie Michały powstał hotel w adoptowanym do tego celu budynku dawnej Szkoły Podstawowej. We wrześniu 2006 roku ukończono budowę świetlicy we wsi Zawady, która może pełnić funkcję bazy turystycznej.

Obwodnica wokół miasta Białegostoku (Turośń Dolna, Turośń Kościelna – kościół p.w. Św. Trójcy, Szerenosy, Juchnowiec Kościelny, Zabłudów, Supraśl).

Szlak turystyczny pochodzący z miasta Białegostoku (Kleosin, Księżyno, Niewodnica Kościelna – kościół p.w. Św. Antoniego, Trypucie, Zawady, Topilec – cerkiew prawosławna p.w. Św. Mikołaja, kolonia Topilec) jest obecnie częściowo wykonany we wsi Niewodnica Korycka wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 678 (Białystok – Wysokie Mazowieckie).

W miejscowości Topilec i kolonia Topilec władze Narwiańskiego Parku Narodowego zarządzają dwoma polami namiotowymi, których lokalizacja ma przyciągnąć turystów zainteresowanych bogatą fauną i florą Narwiańskiego Parku Narodowego.

Obwodnica wokół miasta Białegostoku (Białystok – Hryniewicze – Juchnowiec Kościelny – Szerenosy – Turośń Kościelna – Juraszki – Pomigacze – Księżyno – Białystok).

Podlaski Szlak Bociani – który na terenie gminy Turośń Kościelna przebiega przez miejscowości: Baciuty, Dobrowoda, Turośń Dolna, Piecki i Borowskie Skórki.

Szlak konny – na terenie naszej gminy przebiega przez wsie: Niewodnica Kościelna, Trypucie, Zalesiany, Pomigacze, Turośń Kościelna, Dołki – w kierunku Suraza.

Te walory ekologiczne i krajobrazowe oraz niewielka odległość od Białegostoku dają duże możliwości rozwoju rekreacji i turystyki na terenie gminy, a szczególnie w rejonie wsi Niewodnica Kościelna, Niewodnica Korycka, Zalesiany, Topilec, Zawady.

Gmina Turośń Kościelna należy do Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Poznaniu oraz do Związku Gmin Województwa Podlaskiego. Głównym celem tych związków jest artykułowanie specyficznych potrzeb i uwarunkowań gmin wiejskich, występowania o ich uznanie oraz uzyskanie wpływu na tworzenie prawa i decyzji w regionie w dziedzinach będących żywotnym interesem gmin wiejskich.

Gmina należy także do Stowarzyszenia Gmin Górnej Narwi. W skład Stowarzyszenia wchodzi 15 gmin, a jego celem statutowym jest integracja działalności samorządowych w zakresie ochrony środowiska. Stowarzyszenia Gmin Górnej Narwi nawiązało współpracę z samorządami z Lotaryngii we Francji oraz Niemiec.

1. DEMOGRAFIA

Według danych Urzędu Gminy Turośń Kościelna struktura wiekowa ludności na terenie Gminy Turośń Kościelna na przestrzeni lat wykazywała się stabilnością, natomiast różnice pomiędzy poszczególnymi grupami wiekowymi są nieznaczne.

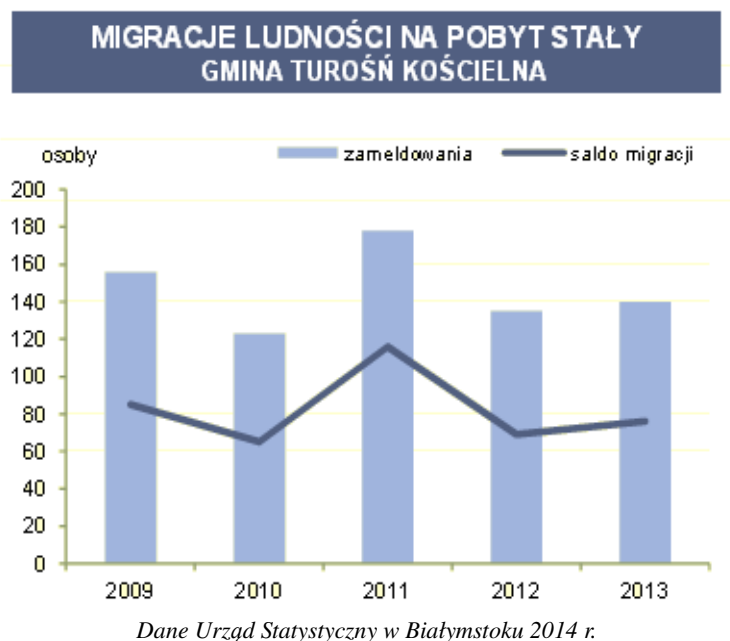
Tabela 1: Struktura mieszkańców w latach 2006-2014:			
Dane z roku:	Wiek: 0-18 lat	Wiek: 19-60/65 lat	Wiek: powyżej 60/65 lat
2005	1158	3169	946
2010	1196	3492	885
2014	1241	3724	983
Prognoza	Niewielki wzrost	Wzrost	Wahanie/Wzrost

Dane Urzędu Gminy Turośń Kościelna

Zauważalny jest systematycznie niewielki wzrost liczby dzieci i młodzieży (w przedziale wiekowym 0-18 lat), co jest związane z malejącą dzietnością rodzin w skali kraju. Dodatkowo nieznacznie wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i 65 dla mężczyzn). W niedalekiej przyszłości znaczna grupa osób będzie w wieku produkcyjnym, mimo, że wiek produkcyjny jest obecnie wydłużony do 67 lat. Grono seniorów stale się powiększa, co z perspektywy systemu zabezpieczenia społecznego jest o tyle ważne, że wymaga dostosowania do potrzeb tej grupy odpowiedniej sfery usług społecznych.

Wzrost udziału osób starszych w ogóle populacji może przyczynić się do zwiększenia liczby osób niepełnosprawnych. Starsze grupy wiekowe są bardziej narażone na ryzyko niepełnosprawności – obecnie prawie 60% niepełnosprawnych jest wśród osób po 55 roku życia. Proces starzenia się lokalnej społeczności wynika także skądinąd z pozytywnej przesłanki – wydłużania się średniego czasokresu życia.

Charakterystycznie dla tego regionu, zauważalny jest wzrost liczby osób zamieszkujących na terenie gminy będących w wieku powyżej 19 lat. Oznacza to silną grupę osób w wieku produkcyjnym, co w dużym stopniu determinuje rodzaj udzielanej pomocy.

W celu dalszego przyrostu liczby osób w wieku produkcyjnym równoważących wzrastającą ilość osób w wieku poprodukcyjnym ważne jest przeprowadzanie inwestycji mających w celu przyciągnięcia na teren Gminy młodych, dobrze wykształconych mieszkańców, którzy zapewnią dodatkowe przychody dla budżetu Gminy.

2. SYTUACJA GOSPODARCZA

Gmina Turośń Kościelna jest terenem typowo rolniczym. W strukturze użytkowania gruntów gminy użytki rolne stanowią 62,3 % (8742 ha) Lasy zajmują 26,3 % powierzchni gminy, które przy odpowiedniej promocji Gminy, mogą stać się podstawą rozwoju turystyki na jej terenie.

Do sektora prywatnego należy 82,9 % powierzchni gruntów ogółem i 97,7% powierzchni użytków rolnych. Na terenie gminy Turośń Kościelna przeważają grunty orne klasy IV b oraz V, które stanowią łącznie 58,57 % ogółu gruntów ornych w gminie

Gmina jest całkowicie zwodociągowana i w znacznym stopniu zgazyfikowana. W Turośni Kościelnej istnieje nowoczesna oczyszczalnia i rozbudowuje się system kanalizacji. Na terenie gminy istnieje 888 indywidualnych gospodarstw rolnych (bez działek rolnych).

Średnie gospodarstwo rolne liczy 8,4 ha użytków rolnych (10,7 w województwie podlaskim i 11,7 ha w powiecie białostockim. Na 1 mieszkańca gminy przypada 1,74 ha użytków rolnych.

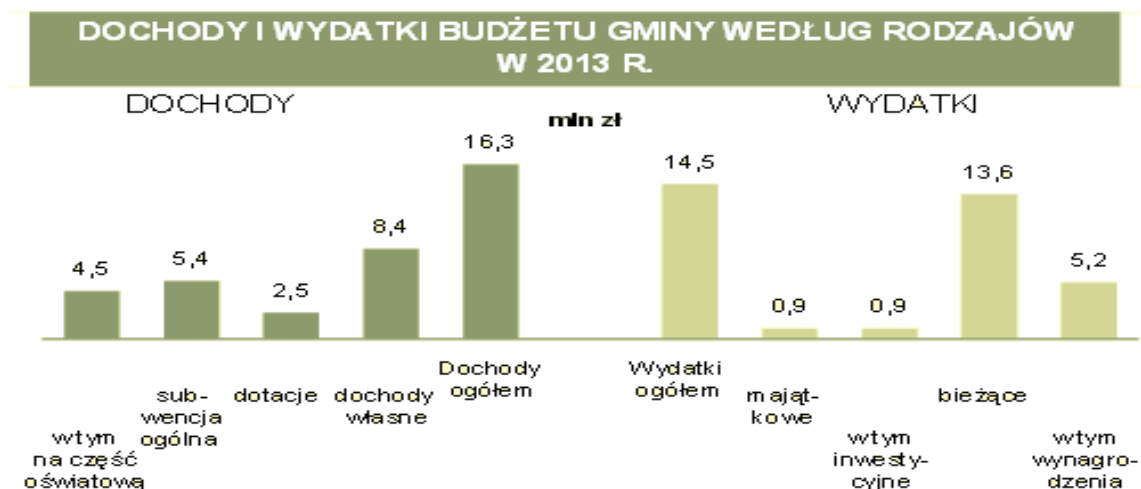

DOCHODY BUDŻETU GMINY WEDŁUG DZIAŁÓW			
	2010	2012	2013
	w %		
Dochody ogółem	100,0	100,0	100,0
Rolnictwo i łowiectwo	1,0	7,3	0,9
Transport i łączność	4,2	0,1	0,5
Gospodarka mieszkaniowa	5,1	2,3	3,5
Administracja publiczna	0,6	0,4	0,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,1	5,2	0,0
Różne rozliczenia	35,0	32,1	33,5
Oświata i wychowanie	1,0	2,5	2,3
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społ.	13,2	12,1	12,8
Edukacyjna opieka wychowawcza	3,9	0,6	0,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0,0	0,1	0,4
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0,8	0,9	1,8
Kultura fizyczna ^a	2,4	–	0,0
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	32,6	36,4	40,6
Pozostałe	0,3	0,1	2,6

W 2013 r. dochody gminy na 1 mieszkańca wyniosły: **2757 zł**

Główną funkcją Gminy jest produkcja rolna. Warunki rozwoju rolnictwa są dość dobre. Spowodowane jest to dużym udziałem gleb brunatnych w strukturze gleb gminnych. Średnie gospodarstwo rolne ma powierzchnię 8,4 ha. Wszystkie to indywidualne gospodarstwa rolne. Gospodarstwa na terenie gminy dostosowane są do hodowli bydła mlecznego i opasowego oraz trzody chlewnej. Większość mieszkańców gminy zajmuje się rolnictwem.

Niewielka część pracuje w sektorze administracji, edukacji i zdrowia oraz handlu i transporcie. Przyszłość Gminy to intensyfikacja produkcji rolnej, oraz rozwój terenów inwestycyjnych, w związku z czym bardzo ważnym zadaniem niniejszej jednostki samorządu

terytorialnego jest rozbudowa infrastruktury techniczno - społecznej.

Dane Urząd Statystyczny w Białymstoku 2014 r.

Na terenie gminy w roku 2014 funkcjonowało 500 podmiotów gospodarczych. W tym 10 podmiotów gospodarki w sektorze publicznym. Prywatna działalność gospodarcza prowadzona w Gminie Turośń Kościelna koncentruje się na handlu hurtowym i detalicznym, naprawie pojazdów samochodowych, włączając motocykle, budownictwie.

**PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE
REGON W 2013 R.**

	Powiat	Gmina
Podmioty gospodarki narodowej		
ogółem	11656	500
w tym w sektorze: rolniczym	436	22
przemysłowym	1263	57
budowlanym	1700	80
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności	804	841
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. ludności	656	721

Dane Urząd Statystyczny w Białymstoku 2014 r.

Obok sytuacji osób zatrudnionych, ważna jest również w gminie sytuacja osób pozostających bez pracy, ich charakterystyka oraz sposób oddziaływań ukierunkowany na te grupy poprzez instytucje i organizacje społeczne.

Poniższy wykres przedstawia procentowy udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców czynnych zawodowo.

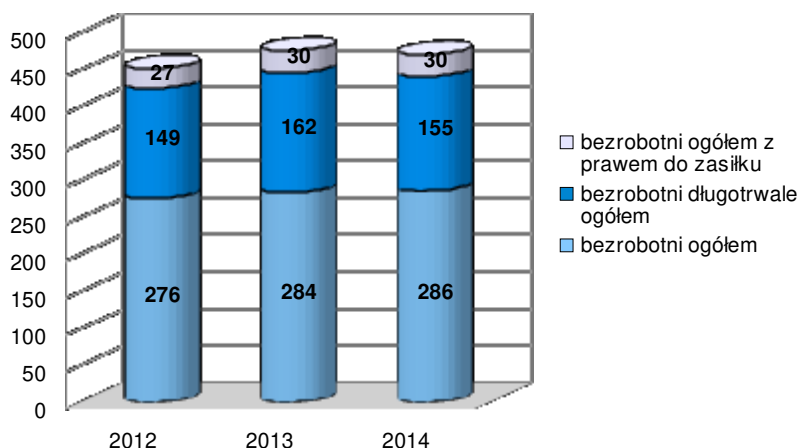
WYBRANE DANE O RYNKU PRACY W 2013 R.

	Powiat	Gmina
Pracujący ^a	17559	240
Bezrobotni zarejestrowani	8788	284
w tym kobiety w %	42,6	44,4
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w %	9,5	7,6
Udział zarejestrowanych bezrobotnych kobiet w liczbie kobiet w wieku produkcyjnym w %	8,7	7,3

Dane Urząd Statystyczny w Białymstoku 2014 r.

Statystyki dotyczące bezrobocia w znacznym stopniu zniekształcają obraz zjawiska ze względu na duży stopień tzw. bezrobocia utajonego oraz powszechność „pracy na czarno”. Bezrobocie powoduje, iż standard życia wielu ludzi stale się obniża i rozszerza się obszar patologii społecznych. Poniższy wykres przedstawia liczbę bezrobotnych mieszkańców gminie Turośń Kościelna:

Bezrobocie w Gminie Turośń Kościelna (w osobach)

Źródło: OZPS w Turośni Kościelnej

W gminie, podobnie jak w powiecie, bardziej niepokojąca od stosunkowo niewielkiej stopy bezrobocia, jest jego struktura. W grupie bezrobotnych stosunkowo dużo było ludzi młodych, często nieposiadających doświadczenia zawodowego. Niepokojąca była również dość duża liczba osób bezrobotnych powyżej 45 roku życia, w tym osób po 50 roku życia. Stosunkowo najmniej liczna grupą osób bezrobotnych były osoby w wieku 35-44.

PROGNOZA I PODSUMOWANIE:

- gmina jako teren rolniczy ma w tym obszarze potencjał i perspektywę dalszego rozwoju,
- poziom bezrobocia w gminie jest niski, ale rokrocznie wzrasta, co jest związane z rosnącą liczbą osób pozostających wciąż bez pracy,
- niepokojąca jest liczba osób bez stażu i wykształcenia zawodowego wśród ogółu bezrobotnych,
- niepokojąca struktura bezrobocia w gminie utrzymuje się niezmiennie od kilku lat.

- wciąż w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy są bezrobotni do 25 roku życia, bezrobotni długotrwale, posiadający wykształcenie zawodowe i niższe.

Procesy rozwojowe w Gminie w ostatnich kilkunastu latach, charakteryzowały się dość małą dynamiką z jednocześnie występującymi zaległościami w wyposażaniu terenów w infrastrukturę techniczną (gaz ziemny, kanalizacja, drogi gminne, sieć ciepłownicza). Dalszy rozwój mieszkalnictwa i działalności gospodarczej w Gminie jest uzależniony od zmian demograficznych i poprawy standardów zamieszkania oraz sytuacji ekonomicznej ludności, prowadzonej polityki Gminy jak również krajowych systemów finansowania budownictwa.

Nadrzędnym celem rozwoju gminy Turośń Kościelna jest zapewnienie mieszkańcom gminy, pracy i dochodów pozwalających na godziwy, w odczuciu społecznym poziom życia przy zachowaniu równowagi między aktywnością gospodarczą, a ochroną środowiska przyrodniczego i kulturowego. Na podstawie analizy wewnętrznego potencjału Gminy oraz zidentyfikowanych procesów zachodzących w jej otoczeniu zdefiniowano następujące zadania mające dążyć do poprawy obecnej sytuacji analizowanej jednostki samorządu terytorialnego:

- poprawa warunków życia mieszkańców;
- zmiany w sposobie użytkowania poprzez stworzenie odpowiednich warunków do rozwoju oraz powstawania drobnej przedsiębiorczości.

3. ZASOBY GMINY, OBSZARY SPOŁECZNE I PROGNOZY

Dokonując diagnozy problemów społecznych na terenie gminy korzystano z informacji i statystyk jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego, jednostek pozarządowych oraz instytucji działających w obszarze polityki społecznej. Nie poprzestając na analizie źródeł zastanych, którymi dysponują instytucje, wykorzystano wiedzę i kompetencje pracowników urzędu gminy na etapie formułowania wniosków i prognoz.

Zasobami umożliwiającymi rozwiązywanie problemów społecznych określamy instytucje znajdujące się na terenie gminy, działające w obszarze polityki społecznej i rozwiązujące dane problemy. Są to zarówno jednostki samorządowe, jak i niepubliczne, na przykład organizacje pozarządowe.

Publiczne i pozarządowe instytucje wspierają działania społeczne i zapewniają tym samym rozwój gminy.

Niektóre stowarzyszenia i inne organizacje działające na terenie Gminy Turośń Kościelna:

- Niektóre stowarzyszenia i inne organizacje działające na terenie Gminy Turośń Kościelna:
- Związek Harcerstwa Polskiego;
- Stowarzyszenie Gmin Górnej Narwi;
- Stowarzyszenie „Narew” Narwiańska Akcja Rozwoju Ekonomicznego Wsi;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Niewodnicy;
- Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania Edukacji, Demokracji Obywatelskiej i Rozwoju Regionalnego „Synergia”;
- Ośrodek Sportów Konnych "Kucykowo”;
- Uczniowski Klub Sportowy "Tur”;
- Klub Sportowy "Minotaur”;
- Stowarzyszenie Wspólna Inicjatywa Podlaska;
- Towarzystwo Przyjaciół Turośni Dolnej;
- Regionalny Oddział Towarzystwa Walki z Kalectwem „RAZEM”;
- Podlaska Spółdzielnia Socjalna „RAZEM”;
- Ochotnicza Straż Pożarna w Turośni Kościelnej, OSP w Turośni Dolnej, OSP w Borowskich Michałach, OSP w Borowskich Olkach, OSP w Chodorach, OSP w Iwanówce, OSP w Niewodnicy Koryckiej.

Rozwiązywanie problemów społecznych bez budowania zaplecza zasobów jest niemożliwe. Nawiązanie długofalowej współpracy i pozytywnych relacji, szczególnie z podmiotami instytucjonalnymi (np. samorządowymi, społecznymi, gospodarczymi, kościelnymi) pozwala wykorzystać kompetencje różnych podmiotów i gromadzić istniejące najlepsze doświadczenia, stanowiąc dobre wsparcie. Każda instytucja i grupa nieformalna, czy osoba indywidualna dysponuje zasobami materialnymi, bądź kapitałem.

1. EDUKACJA I KULTURA

W gminie Turośń Kościelna edukacja odbywała się w:

1. **Zespół Szkół w Turośń Kościelnej**
  - Gimnazjum im.Ks. Michała Sopoćki, ul. Białostocka 4a, 18-106 Turośń Kościelna
  - Szkoła Podstawowa im. Stanisława Staszica, ul. Białostocka 4b, 18-106 Turośń Kościelna
  - Przedszkole Samorządowe w Turośni Kościelnej w Turośni Kościelnej, ul. Białostocka 4, 18-106 Turośń Kościelna
2. **Szkoła Podstawowa im. Leonarda Prystroma w Tołczach**
3. **Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Turośni Dolnej**
4. **Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Niewodnicy Kościelnej**
5. **Przedszkole Niepubliczne „Puchatek” w Niewodnicy Kościelnej**

EDUKACJA	2010/11	2012/13	2013/14
Placówki wychowania przedszkolnego	6	6	6
w tym przedszkola	2	2	2
Miejsca w przedszkolach	74	92	105
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	133	156	195
w tym w przedszkolach	67	79	93
Szkoły podstawowe	4	4	4
Uczniowie szkół podstawowych	369	338	325
Szkoły gimnazjalne	1	1	1
Uczniowie szkół gimnazjalnych	186	178	182
Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkołach:			
podstawowych	15	15	14
gimnazjalnych	23	25	26

Dane Urząd Statystyczny w Białymstoku 2014 r.

Dane wskazują na nieznaczny spadek ilości dzieci w szkołach, ale również zwiększającą się dostępność w ośrodkach przedszkolnych. Poza spadkiem liczby dzieci w szkołach podstawowych wzrosła liczba w grupie przedszkolnej oraz gimnazjum.

Placówki samorządowe oprócz kadry pedagogicznej zatrudniają specjalistów logopedów, specjalistę terapii pedagogicznej, pedagogów.

Rodzice i opiekunowie dzieci angażują się w wiele działań. W każdej szkole jest powoływana Rada Rodziców przy Zespole Szkół oraz Punkcie Przedszkolnym.

POTRZEBY I PROGNOZY OBSZARU EDUKACJI W GMINIE

We wszystkich szkołach po dokonaniu diagnozy i rozeznaniu potrzeb uczniów organizowane są zajęcia mające na celu zwiększenie szans edukacyjnych uczniów zdolnych i mających problemy w nauce oraz rozwijanie zainteresowań uczniów. W związku z powyższym prowadzone są zajęcia dodatkowe, głównie przedmiotowe (np. z przedmiotów ścisłych, z języków obcych i z przedmiotów humanistycznych) oraz koła zainteresowań (np. koła sportowe, muzyczne, plastyczne, teatralne, językowe itp.).

Wszystkie szkoły posiadają dostęp do Internetu i umożliwiają korzystanie z sal gimnastycznych.

W zakresie organizacji wypoczynku dzieci z terenu gminy wskazane jest coroczne pozyskiwanie (lub zabezpieczanie środków własnych) środków na organizację wypoczynku dzieci w czasie ferii zimowych i w okresie wakacji (np. organizacja wyjazdowych form wypoczynku – kolonie, obozy wędrownie lub organizacja wypoczynku w oparciu o bazę własną szkół w formie półkolonii.)

WNIOSKI OBSZARU EDUKACJI :

- W latach 2010-2013 liczba uczniów w gminie spadła o 44, przy dodatkowym wzroście o 31 dzieci w przedszkolach,
- Z analizy potrzeb i problemów obszaru edukacji w gminie, wynika, iż szkoły są słabiej dofinansowane jeśli chodzi o kwestie remontowe samych budynków oraz sal, łazienek, szatni.
- występuje niedostateczne zatrudnienie specjalistów w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej- psychologa, doradcy zawodowego.
- Konieczne jest objęcie pomocą socjalną uczniów, którzy w świetle prawa nie kwalifikują się do w.w pomocy, a sytuacja materialna ich rodzin jest trudna.

KULTURA

W gminie w obszarze kultury działa Gminna Biblioteka Publiczna mieszcząca się w Dworcu Myśliwskim z 2 poł. XVIII w. oraz jej Filia w Turośni Dolnej. Biblioteki jako samorządowe instytucje kultury spełniają również rolę misyjną. Dokładają wszelkich starań aby wzbogacać swoją działalność o wspólne inicjatywy ze stowarzyszeniami oraz wszelkiego rodzaju organizacjami, które prowadzą działalność społeczną i kulturalną.

	2013
Biblioteki i filie	2
Czytelnicy w bibliotekach publicznych	350
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	25

Dane Urząd Statystyczny w Białymstoku 2014 r.

Dzięki działalności pracowników GOK – u oraz aktywnej społeczności lokalnej Gminny Ośrodek Kultury rozwija, tworzy i przekazuje wartości będące świadectwem autentycznego życia kulturowego. Uczy wrażliwości na piękno, udostępnia wiedzę o sztuce, uczy jej rozumienia i właściwego odbioru. Rozwija zainteresowania amatorską twórczością artystyczną oraz zapewnia opiekę nad twórcami sztuki ludowej i folkloru z terenu gminy.

Miłośnikom integracji na świeżym powietrzu i entuzjastom radosnych form spędzania wolnego czasu, Gminny Ośrodek Kultury w Turośni Kościelnej zapewnia szereg imprez sportowo – rekreacyjnych odbywających się na terenie gminy.

Na terenie gminy znajduje się 9 świetlic (Barszczówka, Baciuty, Niewodnica Korycka, Pomigacze, Topilec, Trypucie, Turośń Dolna, Zalesiany, Zawady).

Imprezy cieszą się szerokim zainteresowaniem i rozgłosem. Każdy mieszkaniec gminy w różnym wieku może znaleźć coś dla siebie, gdyż prowadzone są różnego rodzaju zajęcia: muzyczne, plastyczne, teatralne, recytatorskie.

Natomiast chętni do aktywnego spędzania wolnego czasu na obiekcie sportowym „ORLIK 2012” w Turośni Kościelnej mają do dyspozycji:

1. Boisko do piłki nożnej
2. Boisko wielofunkcyjne do piłki; koszykowej/ siatkowej/tenisa ziemnego
3. Bieżnia lekkoatletyczna (60 m)
4. Szatnie
5. Wypożyczalnia sprzętu sportowego

WNIOSKI I PROGNOZY ROZWOJU KULTURY:

Niezbędne jest usprawnienie warunków działania w obszarze kultury gminnej oraz poszerzenie zakresu oferowanych usług kulturalnych przez pozyskiwanie organizatorów imprez także spoza gminy.

2. KWESTIA ZDROWIA MIESZKAŃCÓW

Rolą zdrowia publicznego jest zaspokojenie zbiorowych potrzeb zdrowotnych społeczeństwa poprzez struktury i procesy z uwzględnieniem współuczestnictwa, współpracy i współodpowiedzialności podmiotów.

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym zaspokajanie potrzeb z zakresu ochrony zdrowia społeczności jest jednym z podstawowych zadań stawianych gminie. W Gminie Turośń Kościelna funkcjonuje Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej, który ze środków otrzymanych z Narodowego Funduszu Zdrowia w ramach umowy na świadczenia zdrowotne zapewnia świadczenia z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej mieszkańcom gminy. Samorząd gminny wspiera te działania w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia.

Podstawowa Opieka Zdrowotna- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej NZOZ w Turośni Kościelnej sprawuje opiekę zdrowotną w Ośrodku Zdrowia przy ul. Białostockiej 3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Turośni Kościelnej zatrudnia 2 lekarzy i 3 pielęgniarki. W Ośrodku Zdrowia w Turośni Kościelnej od poniedziałku do piątku czynna jest apteka.

Gabinety Stomatologiczne:

- NZOZ „Dr Ania” – Anna Strzywińska
- NSZOZ „ELDENT” – Elżbieta Komenda

Analiza zachorowań pacjentów pozostających pod opieką Ośrodka Zdrowia w Turośni Kościelnej zwraca uwagę na choroby, które w przyszłości mogą stanowić problemy zdrowotne. Są to:

1. wśród dzieci:
  - otyłość;
  - alergie oskrzelowe;
  - alergie pokarmowe;
  - zniekształcenie kręgosłupa;
2. wśród dorosłych:
  - cukrzyca;
  - choroby obwodowego układu nerwowego;
  - choroby układu krążenia, w tym:
    - choroba nadciśnieniowa;
    - choroba naczyń mózgowych ;
    - niedokrwienne choroba serca);
      - przewlekłe choroby układu trawiennego;
      - choroby układu mięśniowo - kostnego i tkanki łącznej.

Programy zdrowotne służące zapobieganiu chorobom cywilizacyjnym to przede wszystkim:

- profilaktyka chorób wieńcowych - badania w zakresie poziomu cholesterolu, trójglicerydów, glukozy, pomiar ciśnienia,
- profilaktyka chorób oskrzelowe - płucnych,
- profilaktyka chorób nowotworowych - rozmowy mające na celu uświadomienie szkodliwości palenia papierosów, nauka samokontroli piersi, wczesne wykrywanie raka jelita grubego,
- profilaktyka gruźlicy.

W latach 2006-2012 wzrosła liczba chorych ogółem z zaburzeniami psychicznymi leczonych w poradniach zdrowia psychicznego w powiecie. Największy procent osób leczonych to pacjenci chorzy na schizofrenię, zaburzenia depresyjne ,zaburzenia depresyjne nawracające. Jest to duży problem, tym bardziej, że jest to choroba wykazująca tendencję wzrostową.

Poradnie w gminie prowadzą również profilaktykę zdrowotną dzieci i młodzieży w podstawowej opiece zdrowotnej, badania EKG, pomiar cukru i cholesterolu oraz szkolenia tematyczne.

Na terenie Gminy prowadzono program skierowany do kobiet w wieku od 50 do 69 lat, ponieważ właśnie w tej grupie wiekowej zauważalny jest wzrost zachorowań na nowotwór złośliwy, jakim jest rak piersi. Mammografia, czyli rentgenowskie badanie piersi, to najbardziej skuteczna metoda w diagnostyce wczesnych objawów raka piersi. Bezpłatna mammografia wykonywana była w 2014 roku w Turośni Kościelnej przy Urzędzie Gminy, ul. Białostocka 7.

PROBLEM UZALEŻNIEŃ

Choroba alkoholowa i inne uzależnienia powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie. Program profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami realizowany będzie wspólnie z niżej wymienionymi podmiotami umożliwiającymi prowadzenie działalności profilaktycznej i naprawczej w realizacji zadań z tego zakresu:

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Turośni Kościelnej;
- 2) Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Członkom ich Rodzin w Turośni Kościelnej;
- 3) Poradnie Leczenia Uzależnień w Łapach i Białymstoku;
- 4) Urząd Gminy w Turośni Kościelnej;
- 5) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Turośni Kościelnej;
- 6) szkoły.

Komenda Powiatowa Policji i Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych podejmuje działania w obszarze uzależnień i są to:

- zapobieganie uzależnieniom m.in. poprzez reakcję na łamanie przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- prowadzenie działań edukacyjnych w szkołach w zakresie wczesnego rozpoznawania i zapobiegania uzależnieniom, oraz wypracowanie procedur postępowania w przypadku stwierdzenia na terenie szkoły ucznia pod wpływem alkoholu bądź środka odurzającego,
- rozszerzanie współpracy Policji z podmiotami zajmującymi się problematyką uzależnień,
- prowadzenie ścisłej kontroli miejsc gromadzenia się młodzieży elementu przestępczego, melin
- prowadzenie edukacji i profilaktyki w szkołach i gimnazjum,
- organizacja wycieczek dzieciom z rodzin z problemem alkoholowym.

Tabela 2 Liczba przeprowadzonych interwencji w związku z problemem uzależnienia i przemocy

Rodzaj interwencji	2012 rok	2013 rok	2014 rok
	interwencje	interwencje	interwencje
Domowe w związku z uzależnieniem i przemocą	48	45	50

Dane: KPP w Łapach

Interwencje te przekładają się na organizację pomocy i wsparcia osobom uzależnionym, ich rodzinom i bliskim.

WNIOSKI I PROGNOZY DIAGNOSTYCZNE OBSZARU ZDROWIA:

- Głównymi problemami zdrowotnymi mieszkańców gminy Turośń Kościelna są:

- a) choroby układu krążenia w tym: nadciśnienie tętnicze, niedokrwienne choroba serca (zawały), udary mózgu,
  - b) cukrzyca
  - c) wypadki w rolnictwie
  - d) nowotwory.
- Przyczyny powyższego tkwią w słabo rozpowszechnionej informacji o zdrowym trybie życia (właściwe odżywianie, ruch), brak świadomości zagrożeń ze sposobu życia w odniesieniu do profilaktyki chorób cywilizacyjnych
  - Konieczne jest prowadzenie działań związanych z profilaktyką i ich rozwiązywaniem, jak również integracją społeczną osób nimi dotkniętych.

3. OBSZAR BEZPIECZEŃSTWA

Brak bezpieczeństwa wywołuje niepokój i poczucie zagrożenia. Występują jednak miejsca, które wymagają wzmożonej interwencji służb policyjnych. Obsługę gminy Turośń Kościelna zapewnia Posterunek Policji Łapach (KPP w Białymstoku), sprawowaną przez jednego dzielnicowego. Według raportu Komendy Powiatowej Policji w Białymstoku w latach 2007-2013 odnotowano :

Tabela 3 Przeszłość na terenie gminy Turośń Kościelna

Kategoria	Ilość zdarzeń w 2007 roku	Dość zdarzeń w 2010 roku	Ilość zdarzeń w 2013 roku
Kradzież	10	6	9
Kradzież z włamaniem	7	1	6
Kradzież samochodu	-	-	-
Przestępstwo rozbójnicze	-	-	1
Bójki i pobicia	-	1	-
Uszkodzenie mienia	-	-	-
Inne	-	2	-
Razem zdarzeń	17	10	16

Dane: KPP w Łapach

Tabela 4: Wykroczenia na terenie gminy Turośń Kościelna

Kategoria	2007 rok	2010 rok	2013 rok
Przeciwko obyczajności publicznej	-	-	-
Przeciwko mieniu	-	-	1

Przeciwko porządkowi publicznemu	25	49	15
Przeciwko bezpieczeństwu na drogach	172	233	322
Kradzież	2	-	6
Razem wykroczeń	199	282	344

Dane: KPP w Łapach

Działania policji koncentrują się również na zapobieganiu przestępczości. Pożądane policyjne treści przekazywane są poszczególnym adresatom w ramach realizowanych programów prewencyjnych. W latach 2012-2014 na terenie gminy Turośń Kościelna prowadzono szereg programów edukacyjnych i prewencyjnych m.in.:

Działania „Bezpieczne ferie”, „Bezpieczne wakacje”, „Bezpieczna droga do szkoły/domu”, „Nie bądźmy obojętni”, „Stop patologiom”. Realizowano Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii, Narodowy Plan Działań na Rzecz Dzieci i Młodzieży „Polska dla dzieci”.

Z dotychczasowych analiz stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego, wynika, iż najważniejsze potrzeby i problemy obszaru bezpieczeństwa w gminie winny być realizowane w następujących obszarach:

Przemoc w rodzinie

- prowadzenie działalności edukacyjnej wśród, nauczycieli, rodziców i dzieci w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- współdziałanie instytucji pomocowych,
- zaangażowanie instytucji pomocowych w realizację procedury „Niebieskie karty”,
- szkolenie policjantów z zakresu interwencji kryzysowej i współpracy międzyinstytucjonalnej
- udział pracowników socjalnych w konferencjach i spotkaniach organizowanych przez Komendę Powiatową Policji w Wysokiem Mazowieckiem dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Bezpieczeństwo w ruchu drogowym

- eliminowanie miejsc niebezpiecznych na drogach w celu przeciwdziałania zagrożeniom w ruchu drogowym,
- skuteczne ujawnianie nietrzeźwych oraz będących pod wpływem innych środków odurzających uczestników ruchu drogowego,
- zdecydowana walka z „piractwem drogowym” ze szczególnym uwzględnieniem okolic szkół,

Gmina Turośń Kościelna uchodzi za bezpieczną. Komenda Powiatowa Policji osiąga dobre wyniki w zakresie wykrywalności najbardziej dokuczliwych przestępstw.

Liczba wykroczeń (poza bezpieczeństwem na drogach) nie przekracza 20 w roku, przestępstw ustabilizowała się na poziomie około kilkunastu rocznie

Nad bezpieczeństwem mieszkańców gminy czuwa również 7 jednostek **Ochotniczej Straży Pożarnej. Dodatkowo działalność ta jest wspierana przez Państwową Straż Pożarną w Białymstoku.**

Najczęściej strażacy biorą udział w akcjach pożarowych i akcjach ratunkowych w trakcie wypadków komunikacyjnych.

Analizując sytuację pożarową i miejscowych zagrożeń w powiecie białostockim można zaobserwować ciągle rozszerzanie obowiązków jednostek Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego pomimo tego, iż ogólna ilość interwencji kolejny rok ma tendencję spadkową.

Spadek ilości zdarzeń jest związany z mniejszą ilością, niż w poprzednich latach, nawałnic i gwałtownych opadów atmosferycznych. Generalnie liczba podejmowanych interwencji jest nadal bardzo wysoka, co jest związane z występowaniem różnego rodzaju miejscowych zagrożeń: wypadków drogowych, gwałtownych opadów atmosferycznych, wichur, nietypowym zachowaniem zwierząt i innymi nietypowymi zdarzeniami. Pożary powstają najczęściej z powodu nieostrożności osób dorosłych przy posługiwaniu się ogniem otwartym, wad urządzeń elektrycznych, nieprawidłowej eksploatacji urządzeń grzewczych oraz w wyniku podpałów.

Wiele podejmowanych interwencji ma związek ze złym stanem infrastruktury komunalnej. Sytuacja ta powoduje zwiększenie roli i znaczenia straży pożarnych, co wiąże się z koniecznością wyposażania jednostek Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego w specjalistyczny sprzęt i urządzenia umożliwiające realizację nałożonych obowiązków. Zarówno strażacy zawodowi jak i ochotnicy systematycznie szkolą się, czego efektem jest umiejętność niesienia sprawnej i profesjonalnej pomocy w sytuacjach zagrożenia.

Tabela 5 LICZBA POŻARÓW, MIEJSCOWYCH ZAGROŻEŃ I ALARMÓW FAŁSZYWYCH.

Rok	Pożary		Miejscowe zagrożenia		Alarmy fałszywe	Ogółem zdarzeń
	małe	średnie	małe	lokalne		
2013	11	2	3	30	0	49
2014	14	0	0	29	0	43

Dane: KPPSP Białystok z lat 2013-2014

Na terenie gminy działa 7 przygotowanych i przeszkolonych OSP

Tabela 6 JEDNOSTKI OSP w Turośni Kościelnej

1.	Turośń Kościelna	OSP w Turośni Kościelnej
2.		OSP w Turośni Dolnej
3.		OSP w Niewodnicy Koryckiej
4.		OSP w Iwanówce
5.		OSP w Chodorach
6.		OSP w Borowskich Olkach
7.		OSP w Borowskich Michałach

Dane: KPPSP Białystok

WNIOSKI I PROGNOZY OBSZARU BEZPIECZEŃSTWA:

- Gminę można uznać za bezpieczną, istotne zagrożenie na terenie gminy niesie zwiększające się z roku na rok nasilenie ruchu samochodowego.
- Obszar do wzmocnienia w sferze bezpieczeństwa to przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

- Należy dążyć do utrzymania tendencji organizacji zawodów OSP, gdyż ukazują one gotowość drużyn lokalnych.
- Doskonalenie funkcjonowania Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego i usprawnienie organizacji działań ratowniczych poprzez organizację ćwiczeń, monitoring gotowości sił i środków.
- Doskonalenie systemu rozpoznawania, analizowania zagrożeń pożarowych oraz nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych.
- Działania na rzecz poprawy świadomości społecznej w zakresie ochrony przeciwpożarowej.

4. OSOBY ZALEŻNE: STARSZE ORAZ NIEPEŁNOSPRAWNE

Do najważniejszych problemów ludzi starszych można zaliczyć samotność, chorobę, niepełnosprawność, życie w ubóstwie.

Wszystkie te problemy wskazują na istniejącą marginalizację osób starszych jako zbiorowości, czego przykładem może być stopniowe eliminowanie ich z aktywnego życia zawodowego i społecznego w momencie przekraczania granicy wieku emerytalnego.

Według danych Urzędu Gminy Turośń Kościelna liczba ludności w wieku 60/65 lat i powyżej w latach 2012 – 2014 nieznacznie wzrasta:

2012 r. – 974 osób
 2013 r. – 983 osób
 2014 r. – 983 osób

Powodem zwiększenia wydatków Ośrodka staje się konieczność wnoszenia opłaty za pobyt w domach pomocy społecznej.

W 2014 roku pomocą w postaci pracy socjalnej objęto ogółem 53 rodziny w ramach, której pracownicy socjalni podejmowali działania takie jak:

- pomoc w uzyskaniu zatrudnienia;
- pomoc w uzyskaniu świadczeń alimentacyjnych na dzieci;
- pomoc w otrzymaniu dodatków mieszkaniowych;
- udzielanie porad w zakresie terapii i leczenia odwykowego;
- pomoc w podjęciu terapii odwykowej bądź wystąpienie z wnioskiem o przymusowe leczenie odwykowe;
- pomoc w uzyskaniu prawa do świadczenia emerytalnego lub rentowego;
- pomoc w uzyskaniu świadczeń rodzinnych;
- pomoc w uzyskaniu orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności;
- udzielanie porad prawnych z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, egzekucji komorniczej, procedury administracyjnej oraz porad psychologicznych i rodzinnych;
- aktywizacja do rejestracji w PUP oraz uczestnictwa w kursach zawodowych lub przekwalifikujących organizowanych przez PUP;
  - pomoc w otrzymaniu wsparcia w formie żywności, odzieży, obuwia, sprzętów gospodarstwa domowego, paczek świątecznych z instytucji i organizacji współpracujących w zakresie zadań pomocy społecznej.

Dane z Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności z Białegostoku wskazują, że w samym 2014 roku zostało wydanych nowych 37 orzeczeń.

Dane mogą nie pokrywać się ze stanem faktycznym. Orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności mogą wydawać inne powiatowe zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011.127.721 z późn. zm.). Liczba podanych orzeczeń dotyczy wyłącznie osób, które złożyły wnioski (jedna osoba mogła złożyć wniosek kilka razy w danym roku) w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Białymstoku.

W związku z powyższym można jedynie oszacować procentowe dane osób niepełnosprawnych. Szacunkowo ocenia się, że 15% populacji naszego kraju to osoby niepełnosprawne, zatem należy założyć, iż na terenie gminy mieszka około 700 osób niepełnosprawnych.

W gminie niepełnosprawne dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym mają możliwość uczestnictwa w środowisku z rówieśnikami.

WNIOSKI I PROGNOZA OBSZARU OSÓB ZALEŻNYCH :

- Występuje izolacja osób starszych, samotnie mieszkających i osób niepełnosprawnych.
- Brak na terenie gminy instytucji, która świadczyłaby osobom tego potrzebującym usługi/opieki całodobowej.
- Należy prowadzić własne rozpoznanie i monitorowanie sytuacji osób zależnych w gminie.
- Stale współpracować z partnerami społecznymi w obszarze niepełnosprawności i włączenia społecznego osób starszych.
- W celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu ważne jest umożliwienie nauki dzieciom niepełnosprawnym fizycznie i umysłowo naukę wraz ze swoimi zdrowymi rówieśnikami.

5. WYKLUCZENIE SPOŁECZNE

Zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o pomocy społecznej podstawowe zadania w zakresie problemów i potrzeb społecznych na terenie gminy realizuje ośrodek pomocy społecznej.

Kategoria wykluczenia społecznego ma charakter wielowymiarowy i znacząco wychodzi poza brak środków pieniężnych oraz zasobów materialnych, odnosząc się także do innych ograniczeń, które nie pozwalają jednostce (osobie, rodzinie, gospodarstwu domowemu, grupie społecznej) żyć na poziomie akceptowalnym w danym kraju.

Jest to proces w skutek którego pewne jednostki zostaną wypchnięte na margines społeczeństwa i nie dopuszczone do pełnego uczestnictwa w jego życiu ze względu na brak podstawowych kwalifikacji i możliwości kształcenia ustawicznego, czy też dyskryminację. Te czynniki powodują odsunięcie ich od pracy, dochodów, możliwości kształcenia oraz społecznych i lokalnych więzi i aktywności. Mają one ograniczony dostęp do decyzyjnych ośrodków władzy i stąd często odczuwają bezsilność i brak możliwości wpływu na decyzje, które oddziałują na ich codzienne życie.

Na terenie gminy Turośń Kościelna działaniami mającymi na celu pomoc osobom wykluczonym społecznie zajmuje się m.in. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, GOPS oraz instytucje kościelne. Udzielając doraźnego wsparcia i pomocy oraz świadcząc pomoc poradnictwa specjalistycznego.

GRUPYSPOŁECZNE NAJBARDZIEJ WYMAGAJĄCE WSPARCIA:

- gospodarstwa domowe rolników indywidualnych posiadających gospodarstwa rolne o powierzchni do 6 ha użytków rolnych, bez dodatkowych źródeł dochodu,
- gospodarstwa domowe osób, w których oboje rodzice nie pracują,
- rodziny wielodzietne gospodarstw domowych, w których żaden z członków gospodarstwa nie posiada stałego źródła dochodu,
- niepełnosprawni otrzymujący świadczenia z pomocy społecznej i renty z dziećmi w wieku szkolnym,
- osoby starsze zamieszkujące teren gminy zapewnienie opieki i ponoszenie odpłatności za pobyt w DPS,
- osoby chore psychicznie.

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

Strategia pozwala zaplanować plan rozwoju społecznego, przygotować działania zgodnie z wcześniej wypracowaną wizją, ze szczegółowym podziałem na najważniejsze obszary oraz ich poszczególne etapy realizacji.

Przygotowane wnioski, prognozy i potrzeby zgłoszone przez instytucje poddano analizie podczas prac nad strategią. W ten sposób opracowano **obszary problemowe**, które powinny stać się przedmiotem działań samorządu oraz całej społeczności lokalnej gminy na lata 2015-2025. Są to :

I OBSZAR: WSPIERANIE RODZINY, SYSTEMU OPIEKI NAD DZIECKIEM I EDUKACJI
II OBSZAR: WZMOCNIENIE SYSTEMU EFEKTYWNEJ POMOCY SPOŁECZNEJ
III OBSZAR: BUDOWANIE SYSTEMU BEZPIECZEŃSTWA
OBSZAR IV: ROZWÓJ INFRASTRUKTURY KULTURALNEJ I KAPITAŁU SPOŁECZNEGO

W odpowiedzi na opracowanie do realizacji programowej przekształcono je na cele strategiczne. Z zebranych potrzeb i wniosków obszarów można sformułować wizję i cele strategii.

1. WIZJA STRATEGICZNA, CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć jej mieszkańcy za 10-12 lat, do roku 2025. Określa bardzo ogólnie do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmujemy działania strategiczne. W trakcie prac została więc zdefiniowana jako pozytywne wyobrażenie przyszłości.

**GINA TUROŚŃ KOŚCIELNA
OŚRODKIEM KULTURY LOKALNEJ.
MIEJSCEM, GDZIE RODZINY I MIESZKAŃCY
MOGĄ ROZWIJAĆ SWOJĄ AKTYWNOŚĆ I CZUJĄ SIĘ BEZPIECZNE .**

Celem Strategii jest podjęcie systemowych rozwiązań problemów społecznych występujących w GMINIE i destabilizujących życie mieszkańców. Zapewnienie odpowiednich warunków do prawidłowego funkcjonowania osób i rodzin jest podstawowym zadaniem aktywnej i skutecznej polityki lokalnej. Zintensyfikowanie ukierunkowanych działań pomocy społecznej ma doprowadzić do życiowego usamodzielniania i umiejętności rozwiązywania własnych problemów

Wytyczone cele zrealizowane zostaną przy wykorzystaniu istniejących instytucji, organizacji i innych podmiotów działających w sferze społecznej. Zintegrowanie lokalnego środowiska zagwarantuje pomoc i wsparcie osobom znajdującym się w trudnej sytuacji socjalno-bytowej oraz umożliwi ludziom życie w poczuciu poszanowania godności każdej osoby, eliminowanie dysfunkcji oraz równy dostęp do zasobów podstawowych usług.

Realizacja celów zawartych w strategii możliwa będzie poprzez realizację wypracowanych kierunków działań, opracowanie, wdrażanie i monitorowanie tworzonych harmonogramów roboczych, projektów i programów celowych.

CEL I : Podniesienie jakości życia mieszkańców Gminy Turość Kościelna

Cele operacyjne, kierunki działań:

- 1) zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych jednostek i rodzin;
- 2) przeciwdziałanie i zwalczanie bezrobocia;
- 3) zapobieganie utrwalaniu się i poszerzaniu zjawiska bezdomności;
- 4) wzmocnienie trwałości rodziny i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom dezorganizującym życie rodziny;
- 5) zapobieganie i minimalizowanie skutków problemów alkoholowych i narkomanii;

6) stworzenie systemu wsparcia osób starszych, chorych i niepełnosprawnych w ich środowisku.

CEL STRATEGICZNY II: Podniesienie jakości zdrowotnej życia w Gminie Turośń Kościelna

Cele operacyjne, kierunki działań:

- 1) ochrona zdrowia poprzez profilaktykę;
- 2) promocja zdrowego stylu życia;
- 3) edukacja publiczna w zakresie zdrowia;
- 4) zapewnienie opieki medycznej osobom chorym wymagającym całodobowej opieki.

CEL STRATEGICZNY III: Budowanie efektywnego i dobrze funkcjonującego systemu kształcenia.

Cele operacyjne, kierunki działań:

- 1) rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy;
- 2) stwarzanie szans dla rozwoju własnej aktywności i samorealizacji młodego pokolenia;
- 3) przeciwdziałanie marginalizacji młodzieży;

OBSZAR IV: Zapobieganie i przeciwdziałanie uzależnieniom

Cele operacyjne, kierunki działań:

- 1) zapobieganie powstawaniu problemów alkoholowych i narkotycznych;
- 2) zwiększenie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami;
- 3) zmiana zachowań i postaw mieszkańców w sytuacjach związanych z alkoholem i narkotykami.

Wszystkie zaplanowane cele operacyjne będą wdrażane w najbliższych latach w formie zadań zleconych organizacjom, samodzielnie realizowanych przez samorząd lub jednostki organizacyjne gminy.

2. HARMONOGRAM REALIZACJI STRATEGII NA LATA 2018-2020

Przedstawiony poniżej harmonogram określa aktualne potrzeby, wpisano je jako priorytetowe do realizacji w latach 2018/2020. W ten sposób sformułowano poniższy harmonogram.

Część z zadań i działań określonych do realizacji ma już zabezpieczone finansowanie ze środków zewnętrznych lub gminnych. Pozostałe wymagają pozyskania środków zewnętrznych, pomocowych lub zabezpieczenia ich w sposób wiążący przez Radę Gminy.

<u>CELI :</u> <u>Podniesienie</u> <u>jakości życia</u> <u>mieszkańców</u> <u>Gminy Turośń</u> <u>Kościelna</u>	Zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania	Ważność w roku 2018/2020
1.Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych jednostek i rodzin	1. Świadczenie pomocy w formie zasiłków celowych i okresowych oraz dodatków mieszkaniowych.	GOPS Turośń Kościelna UG Turośń Kościelna	budżet gminy, dotacja	
	2. Realizacja programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”: - posiłki w szkołach dla dzieci; - świadczenia pieniężne na zakup żywności.	GOPS Turośń Kościelna, UG szkoły	budżet gminy, dotacja	
	3. Organizowanie dożywiania dla dzieci w czasie ferii i wakacji.	GOPS Turośń Kościelna, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	budżet gminy	
	4. Współorganizowanie wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży	GOPS Turośń Kościelna, szkoły	budżet gminy	
	5. Pomoc finansowa-swiadczenia rodzinne	GOPS Turośń Kościelna, szkoły GOPS Turośń Kościelna	dotacja z budżetu państwa	

Cel operacyjny	Zadanie	Realizatorzy	Źródła finansowania	Ważność w roku 2018/2020
2.Przeciwdziałanie i zwalczanie	1. Systematyczna współpraca z PUP Filia w Łapach w	GOPS Turośń Kościelna,	budżet gminy	

bezrobocia	zakresie porad i informacji o rynku pracy. 2. Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym bezrobociem wsparcia w formach finansowych, pomocy rzeczowej. 3. Praca socjalna pracowników socjalnych: -aktywizowanie do poszukiwania pracy, -udzielanie pomocy w poszukiwaniu ofert pracy, -wskazywanie możliwości i źródeł pozyskania dodatkowych środków finansowych wzmacniających budżety domowe (prace dorywcze, sezonowe), -kształtowanie prawidłowego wzorca funkcjonowania społecznego, -niwelowanie postawy biernego uczestnika w systemie pomocy społecznej, -motywowanie do podejmowania nauki, uczestnictwa w kursach i przekwalifikowywanie się, -udzielenie wsparcia psychologicznego.	Powiatowy Urząd Pracy GOPS Turośń Kościelna GOPS Turośń Kościelna	budżet gminy, dotacja w ramach działalności GOPS	

Cel operacyjny	Zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania	Ważność w roku 2018/2020
3. Zapobieganie utrwalaniu się i poszerzaniu zjawiska bezdomności	1. Świadczenie pomocy finansowej i w naturze. 2. Kierowanie osób bezdomnych do schronisk, w szczególności w okresie jesienno – zimowym. 3. Praca socjalna poprzez: -pomoc w odtworzeniu w możliwym zakresie zerwanych więzi rodzinnych - pomoc w kształtowaniu umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku	GOPS Turośń Kościelna GOPS Turośń Kościelna Schroniska, Noclegownie GOPS Turośń Kościelna	budżet gminy budżet gminy w ramach działalności GOPS	

	-rozwiązywanie indywidualnych problemów, które stały się przyczyną powstania bezdomności			

Cel operacyjny	Zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania	Ważność w roku 2018/2020
4. Wzmocnienie trwałości rodziny i przeciwdziałanie niekorzystnym zjawiskom dezorganizującym życie rodziny	1. Świadczenie pomocy finansowej i w naturze. 2. Organizacja i finansowanie dożywiania w szkołach dla dzieci z rodzin ubogich. 3. Organizacja i finansowanie wypoczynku letniego. 4. Interweniowanie w środowiskach zagrożonych patologią. 5. Współpraca z GKRPA, Poradnią odwykową, Punktem Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Członków ich Rodzin 6. Praca socjalna: -rozwijanie poradnictwa rodzinnego i prawnego, -wspieranie rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych, -rozwijanie umiejętności wychowawczych rodziców. 7. Uruchomienie i prowadzenie CIS, KIS	GOPS Turośń Kościelna GOPS Turośń Kościelna GOPS Turośń Kościelna, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Szkoły GOPS Turośń Kościelna, Kuratorzy, pedagodzy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Policja-procedura „Niebieska Karta” GOPS Turośń Kościelna GOPS Turośń Kościelna GOPS Turośń Kościelna organizacje pozarządowe	budżet gminy, dotacja budżet gminy dotacja budżet gminy budżet gminy, środki organizacji i instytucji zaangażowanych w realizację w ramach działalności GOPS w ramach działalności GOPS EFS, budżet gminy	

Cel operacyjny	Zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania	Ważność w roku 2018/2020
5. Zapobieganie i minimalizowanie skutków problemów alkoholowych i narkomanii	1. Świadczenie pomocy finansowej i w naturze. 2. Praca socjalna: - motywowanie osób zagrożonych problemem alkoholizmu i narkomanii do podjęcia leczenia, - kierowanie osób nadużywających alkoholu na leczenie odwykowe, - motywowanie osób z problemem alkoholowym do udziału w grupach wsparcia (Kluby AA), - edukacja dotycząca problematyki uzależnień, - wspieranie trzeźwych alkoholików w abstynencji 3. Współpraca z Punktem Konsultacyjnym dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Członków ich Rodzin	GOPS Turośń Kościelna GOPS Turośń Kościelna, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Poradnia Leczenia Uzależnień GOPS Turośń Kościelna	budżet gminy budżet gminy budżet gminy	
6. Stworzenie systemu wsparcia osób starszych, chorych i niepełnosprawnych w ich środowisku	1. Stworzenie i aktualizowanie bazy informacyjnej na temat uprawnień oraz form wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych w zakresie pomocy usługowej, pielęgniarstwa, rehabilitacyjnej, finansowej. 2. Stworzenie na terenie gminy dziennego Domu Seniora, Klubu Seniora. 3. Promowanie i rozwój różnych form aktywności społecznej wśród seniorów poprzez tworzenie grup samopomocowych, klubów seniora.	GOPS Turośń Kościelna GOPS Turośń Kościelna GOPS Turośń Kościelna Biblioteka Publiczna GOK w Turośni Kościelnej	budżet gminy budżet gminy środki zewnętrzne budżet gminy	

CEL II: Podniesienie jakości zdrowotnej życia w Gminie Turość Kościelna	Zadania	Realizatorzy	Źródła finansowania	Ważność w roku 2018/2020
1.Ochrona zdrowia poprzez profilaktykę	1. Organizacja badań przesiewowych dla grup podwyższonego ryzyka.	NZOZ w Turośni Kościelnej	budżet gminy, budżet Narodowego Funduszu Zdrowia	
2. Promocja zdrowego stylu życia	1. Organizacja imprez z udziałem społeczności lokalnej-zajęcia sportowo-rekreacyjne. 2. Programy edukacyjne realizowane w szkołach.	UG Turość Kościelna, NZOZ, szkoły, jednostki OSP organizacje pozarządowe UG Turość Kościelna, szkoły	budżet gminy budżet gminy	
3. Edukacja publiczna w zakresie zdrowia	1. Organizacja systemu informacji o realizowanych zadaniach z zakresu ochrony i promocji zdrowia (tablice ogłoszeń, lokalna prasa, ulotki i broszury). 2. Organizacja spotkań informacyjnych, szkoleń i pogadanek na tematy związane ze zdrowiem.	NZOZ, UG Turość Kościelna, Szkoły, jednostki OSP NZOZ, UG Turość Kościelna	budżet gminy budżet gminy	
4.Zapewnienie opieki medycznej osobom chorym wymagającym całodobowej opieki	1. Utworzenie na terenie Gminy Turość Kościelna Zakładu Opiekuńczo Leczniczego, Hospicjum. 2. Informowanie osób przewlekle chorych oraz ich rodziny o możliwości skorzystania z usług placówek całodobowej opieki medycznej.	Organizacje pozarządowe NZOZ, UG Turość Kościelna GOPS w Turośni Kościelnej	środki zewnętrzne	

CEL STRATEGICZNY III: <u>budowanie efektywnego i dobrze funkcjonującego systemu kształcenia.</u> Zadania	Działania	Realizatorzy	Sposób monitorowania i ewaluacja	Ważność w roku 2018/2020
1. Podniesienie jakości edukacji w odniesieniu do potrzeb rynku pracy	1. Modernizacja bazy oświatowej i placówek kulturotwórczych, 2. Doposażenie szkół w sprzęt i środki dydaktyczne, 3. Zorganizowanie pomocy pedagogicznej i psychologicznej w placówkach oświatowych, 4. Wspieranie doskonalenia kadry pedagogicznej uwzględniającego nowoczesne techniki i potrzeby rozwojowe dzieci i młodzieży, 5. Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży (np. koła przedmiotowe),	UG Turośń Kościelna, szkoły UG Turośń Kościelna, szkoły UG Turośń Kościelna, szkoły UG Turośń Kościelna, szkoły szkoły	bieżące obserwacje analiza posiadanych zasobów, analiza pracy pedagoga szkolnego analiza ilości osób korzystających ze szkoleń, bieżące obserwacje	

Zadania	Działania	Realizatorzy	Sposób monitorowania i ewaluacja	Ważność w roku 2018/2020
2. Wzbudzenie aktywności wśród młodzieży	1. Wspieranie uczestnictwa młodzieży w życiu publicznym i społecznym 2. Promocja aktywności młodzieży, 3. Upowszechnianie nowych form aktywności zawodowej	UG Turośń Kościelna, szkoły, Biblioteka Publiczna Szkolny Klub Sportowy szkoły	analiza ilości uczestników ocena zaangażo-	

Wspieranie programów kulturalnych	4. Rozwój talentów twórczości młodzieżowej, 5. Koncentrowanie się na kulturze życia codziennego, tolerancji, współdziałaniu, empatii	szkoły, biblioteki szkolne i publiczne UG Turośń Kościelna, szkoły, biblioteki publiczne	wania młodzieży w realizację zadań	

Zadania	Działania	Realizatorzy	Sposób Monitorowania i ewaluacja	Ważność w roku 2018/2020
3. Zaangażowanie szkół w realizację programów wychowawczych i profilaktycznych	1. Diagnozowanie środowiska szkolnego, 2. Promowanie zdrowego stylu życia, profilaktyki, edukacji zdrowotnej, 3. Realizacja programów wychowawczych, - realizacja programów profilaktycznych, 4. Propagowanie wśród młodzieży pozytywnych wzorców, tolerancji i postaw demokratycznych	UG Turośń Kościelna, GOPS Turośń Kościelna, placówki oświatowe, Policja UG Turośń Kościelna, placówki oświatowe, biblioteki publiczne,	ocena realizowanych programów analiza ilości uczestników zaangażowanie młodzieży,	
4. Zagospodarowanie	1. Organizowanie szerokiej gamy zajęć pozalekcyjnych, 2. Profilaktyka przez sport	szkoły, SKS	ankiety	

czasu wolnego dzieci i młodzieży				

<i>OBSZAR IV: Zapobieganie i przeciwdziałanie uzależnieniom</i> Zadania	Działania	Realizator	Sposób monitorowania i ewaluacja	Ważność w roku 2018/2020
Wdrażanie nowoczesnych form profilaktyki kierowanej w szczególności do dzieci i młodzieży. Zwiększanie skuteczności i dostępności terapii poprzez stosowanie nowoczesnych strategii i	1. Realizacja programów profilaktycznych w szkołach, 2. Prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych jako elementu programów profilaktycznych, 3. Wspieranie i promowanie działań promujących zdrowy styl życia, 4. Organizacja atrakcyjnych zajęć pozalekcyjnych, w tym zajęć sportowych, 5. Organizacja wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci, 6. Opracowanie oraz upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych, 7. Udział w kampaniach edukacyjno-profilaktycznych organizowanych przez PARPA oraz ogólnopolskich programach, 8. Praca z rodzicami i uwrażliwianie ich na problemy zagrożeń. 1. Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych od Alkoholu i Członków ich Rodzin; 2. Wspieranie kontynuacji terapii.	szkoły GKRPA UG GOPS GKRPA Placówki leczenia odwykowego	analiza ilości szkół, uczniów, nauczycieli i rodziców uczestniczących w realizacji programów ocena efektywności kampanii edukacyjnych organizowanie badań, sondaży i diagnoz analiza ilości pacjentów placówek leczenia odwykowego, którzy po zakończeniu terapii	

metod rozwiązywania problemów.			utrzymują abstynencję -analiza efektywności PK oraz kwalifikacji zatrudnionych tam osób	

Realizacja Strategii odbywać się będzie również poprzez wdrażanie Programów:

- Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Uzależnień,
- Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi ,
- wdrożenie projektu systemowego GOPS

Oraz poprzez inne niezbędne programy i projekty mające na celu pomoc mieszkańcom gminy dostosowane do zgłaszanych/diagnozowanych potrzeb

ZARZĄDANIE I MONITOROWANIE STRATEGII

System zarządzania realizacją Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych tworzą powiązane ze sobą podmioty zarządzające realizacją strategii:

Wójt jest odpowiedzialny za wdrażanie strategii .

Rada Gminy - pełni bieżący nadzór nad realizacją strategii, czuwa aby przy tworzeniu budżetu uwzględniany były potrzeby realizacji strategii, uchwała zmiany w strategii.

Koordynator wdrażania strategii- OPS Turośń Kościelna

- gromadzi dokumentację związaną ze strategią,
- prowadzi monitoring realizacji strategii
- przedkłada informacje z realizacji strategii podczas sesji Rady Gminy do końca II kwartału minimum raz na dwa lata.

Zapewnienie spójności strategii z innymi dokumentami strategicznymi

Podmioty zarządzające i realizujące zadania strategiczne powinny sprawować opiekę nad tym, aby zapisy Strategii były uwzględniane w innych dokumentach strategicznych gminy. W przypadku aktualizacji pozostałych dokumentów strategicznych stosowne zmiany winny być uwzględniane również w niniejszej strategii.

System aktualizacji strategii zakłada wprowadzanie zmian w dokumencie strategicznym. Zmiany będą proponowane przez Koordynatora oraz zatwierdzane przez Radę Gminy .

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie, **co dwa lata poddawana przeglądowi oraz aktualizacji**. Po wprowadzeniu zmian w strategii Koordynator wdrażania strategii zobowiązany jest dostarczyć wszystkim zainteresowanym stronom informację o dokonanej aktualizacji strategii.

Niniejszy dokument, po uchwaleniu przez Radę Gminy powinien być opublikowany na stronie internetowej, a ponadto przekazany uczestnikom procesu planowania strategicznego oraz wszystkim jednostkom i instytucjom których działalność może przyczynić się do realizacji strategii.

Odpowiedzialny za wdrażanie strategii oraz dostosowanie wszystkich planów i programów do jej ustaleń jest Wójt Gminy

MONITORING

Bazą informacji statystycznej, zbieranej na potrzeby wskaźników monitorowania będą źródła statystyki państwowej (GUS) na poziomie Gminy oraz dane z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej sporządzane przez OPS do końca kwietnia każdego roku kalendarzowego.

Poza tym bazę tą będą stanowiły informacje i dane otrzymane od instytucji i grup biorących udział w programach związanych z poszczególnymi celami realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Ocena realizacji Strategii odbywać się będzie pod kątem :

- stopnia realizacji założeń oraz celów;
- efektywności, rzetelności i jakości realizowanych w jej ramach zadań.

ZAKOŃCZENIE

Niniejszy dokument tworzy długofalową wizję rozwiązywania problemów społecznych. Wdrożenie strategii pozwoli stawić czoła szybko zmieniającej się rzeczywistości i jednocześnie unikać poważnych konsekwencji dla społeczeństw, na skutek eliminowania ryzyka i poczucie bezsilności wobec radykalnych zmian społeczno-gospodarczych.

Polityka społeczna oparta na określonych zasadach, normach i wartościach może być postrzegana jako przewodnik działania władz samorządowych w celu:

- kształtowania warunków życia ludności oraz stosunków międzyludzkich, ogólnych warunków rozwoju;
- harmonizowania i godzenia rozbieżnych interesów różnych grup społecznych, a tym samym tworzenia warunków dla pokoju społecznego między kapitałem a pracą.

Strategia wdraża podstawowe zasady budowania społeczności lokalnej, wolnej od zagrożeń i problemów społecznych, to:

- 1 Zasada samopomocy – przejawia się w istnieniu i rozwoju pomocy wzajemnej ludzi, zmagających się z podobnymi problemami życiowymi oraz pomocy silniejszych dla słabszych; zazwyczaj w ramach niewielkich nieformalnych grup.
- 2 Zasada przezroczności – oznacza, że bezpieczeństwo socjalne jednostki nie może być tylko efektem świadczeń ze strony społeczeństwa, ale wynikać powinno także z odpowiedzialności człowieka za przyszłość własną i rodziny.
- 3 Zasada solidarności społecznej – najczęściej rozumiana jako przenoszenie konsekwencji, niekiedy utożsamiana z solidaryzmem społecznym, oznaczającym wyższość wspólnych interesów członków społeczeństwa nad interesami poszczególnych klas lub warstw.
- 4 Zasada pomocniczości – oznacza przyjęcie określonego porządku, w jakim różne instytucje społeczne dostarczają jednostce wsparcia, gdy samodzielnie nie jest w stanie zaspokoić swoich potrzeb; w pierwszej kolejności pomoc powinna pochodzić od rodziny, a następnie od społeczności lokalnej, a na końcu od państwa.

- 5 Zasada partycypacji – wyraża się w takiej organizacji życia społecznego, by poszczególni ludzie mieli możliwości pełnej realizacji swoich ról społecznych, zaś poszczególne grupy mogły zajmować równoprawne z innymi miejsce w społeczeństwie.
- 6 Zasada samorządności – stanowi realizację takich wartości, jak wolność, podmiotowość człowieka; realizowana jest poprzez taką organizację życia społecznego, by jednostki i grupy miały zagwarantowane prawo do aktywnego udziału w istniejących już instytucjach społecznych i tworzenia nowych instytucji w celu skuteczniejszego zaspokajania potrzeb i realizacji interesów.
- 7 Zasada dobra wspólnego – przejawia się w takich działaniach władz publicznych, które uwzględniają korzyści i interesy wszystkich obywateli i polegają na poszukiwaniu kompromisów tam, gdzie interesy te są sprzeczne.
- 8 Zasada wielosektorowości – polega na równoczesnym funkcjonowaniu publicznych podmiotów polityki społecznej, organizacji pozarządowych i instytucji rynkowych, które dostarczają środków i usług służących zaspokajaniu potrzeb społeczeństwa.

Strategia nie jest niezmienna i ostateczna, ma bowiem charakter otwarty i elastyczny. Oznacza to, że poszczególne jej elementy w trakcie realizacji mogą być modyfikowane, zmienione i dostosowane do sytuacji społecznej.